

Sygnatura akt II Ca 402/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2017 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Czesław Chorzępa

: SSO Grzegorz Karaś (spr.)

SSR del. Magdalena Rzeszutek-Jaworska

Protokolant: Wojciech Langer

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2017 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z powództwa U. W.

przeciwko(...) z siedzibą w S. działającej przez (...) S. A. Oddział w Polsce z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu

z dnia 22 grudnia 2016 r.

sygn. akt I C 488/16

I. oddala apelację;

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki 1800 zł kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO Grzegorz Karaś SSO Czesław Chorzępa SSR del. Magdalena Rzeszutek-Jaworska

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 grudnia 2016 r. sygn. akt I C 488/16 Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu: w punkcie I zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 45.516,24 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 24 lutego 2015 r. do dnia zapłaty; w punkcie II dalej idące powództwo oddalił; w punkcie III zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.732,08 zł tytułem zwrotu kosztów procesu; w punkcie IV nakazał stronie pozwanej, aby uiściła na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Śródmieścia kwotę 1.387,30 zł tytułem brakujących kosztów sądowych.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła strona pozwana, zaskarżając go w części, tj. w punkcie I co do kwoty 38.516,24 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 24 lutego 2015 r. do dnia zapłaty, a także co do punktu III i IV.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie przepisów prawa postępowania:

1. **Art. 233 k.p.c.** poprzez pominięcie istotnych dowodów złożonych w sprawie przez pozwaną, a ponadto poprzez dowolną, a nie swobodną, a nadto błędną ocenę pozostałych dowodów, skutkującą wystąpieniem sprzeczności istotnych ustaleń Sądu I instancji z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, to jest: pominięcie przez Sąd I instancji dowodów z przedłożonych przez pozwaną wraz z odpowiedzią na pozew, tj.: protokołu z rozmowy eksperta pozwanej z powódką oraz protokołu z ustaleń przeprowadzonych przez tegoż eksperta w miejscu zamieszkania powódki, opinii lekarskich z dnia 23 stycznia 2015 r. oraz z dnia 16 lutego 2015 r. z dziedziny psychologii klinicznej, dotyczących powódki, sporządzonych na zlecenie pozwanej; opinii lekarskiej z dnia 6 lutego 2015 r. z dziedziny psychologii, dotyczącej powódki, sporządzonej na zlecenie pozwanej; postanowienia Prokuratora Prokuratury Rejonowej dla Wrocławia – Śródmieścia z dnia 2 czerwca 2014 r. o zasięgnięciu opinii biegłego z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych i techniki motoryzacyjnej L. K. w kwestii ustalenia, który z uczestników wypadku naruszył zasady bezpieczeństwa i wytworzył sytuację wypadkową w sprawie wypadku z dnia 15 marca 2014 r. wraz z opinią tego biegłego z dnia 17 czerwca 2014 r.; sprawozdania z badań laboratoryjnych z dnia 4 kwietnia 2014 r. UM we W., dotyczących stwierdzenia obecności alkoholu w tkankach zmarłego T. K.; postanowienia prokuratora Prokuratury Rejonowej dla Wrocławia – Śródmieścia z dnia 10 kwietnia 2014 r. o zasięgnięciu opinii biegłego L. K. w kwestii oceny stanu technicznego pojazdu w sprawie wypadku z dnia 15 marca 2014 r. wraz z opinią tego biegłego z dnia 30 kwietnia 2014 r. co w efekcie skutkowało bezpodstawnym uznaniem, że brak było dowodów by orzec, że zmarły T. K. przyczynił się do powstania wypadku z dnia 15 marca 2014 r. w stopniu wyższym, aniżeli 50%, jak również bezpodstawnym uznaniem, że powódka prowadziła ze zmarłym wspólne gospodarstwo domowe, a jej relacja z nim była tak silna i zażyła, że właściwym było przyznanie powódce zadośćuczynienia w zasądzonej kwocie.;

2. **art. 328 § 2 k.p.c.** poprzez sformułowanie uzasadnienia wyroku z dnia 22 grudnia 2016 r. w sposób niewystarczający, tj. z pominięciem wskazania wszystkich okoliczności kluczowych dla sprawy, wszystkich faktów, jakie Sąd I instancji uznał za udowodnione, jak również z pominięciem przytoczenia wszelkich dowodów zgromadzonych w sprawie, a co za tym idzie – bez wskazania oceny tych dowodów pod względem ich wiarygodności i mocy dowodowej.

Strona skarżąca zarzuciła także naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

1. **art. 805 i 822 k.c. w zw. z art. 34 ust. 1 i art. 36 oraz art. 16 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych**, albowiem na skutek uchybień, których dopuścił się Sąd I instancji poprzez pominięcie zdecydowanej większości kluczowych z punktu widzenia pozwanej dowodów oraz błędną i dowolną ocenę pozostałych dowodów, odpowiedzialność pozwanego towarzystwa ubezpieczeń została w sposób znaczny bezpodstawnie rozszerzona;

2. **art. 6 k.c.** poprzez bezpodstawne jego zastosowanie i sprzeczne z okolicznościami niniejszej sprawy stwierdzenie, jakoby to pozwana nie uniosła ciężącego na niej obowiązku dostarczenia dowodów, a poprzestała wyłącznie na niczym niepopartych twierdzeniach w sytuacji, gdy to Sąd I instancji nie odniósł się do dowodów przedłożonych przez stronę pozwaną.

W oparciu o powyższe zarzuty strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie I poprzez oddalenie powództwa co do kwoty 38.516,24 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 24 lutego 2015 r. do dnia zapłaty, a w konsekwencji również o zmianę orzeczenia w zakresie kosztów procesu oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego wraz z kosztami zastępstwa procesowego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu oraz pozostawienie temu Sądowi rozstrzygnięcia co do kosztów postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację, powódka wniosła o oddalenie apelacji strony pozwanej w całości oraz o zasądzenie od strony pozwanej na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja podlegała oddaleniu jako bezzasadna.

Sąd Okręgowy podstawą wydanego rozstrzygnięcia uczynił ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy, które zaakceptował w całości i uznał za własne, jako że znajdowały one odzwierciedlenie w zgromadzonym materiale dowodowym.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku zostało sporządzone w sposób odpowiadający art. 328 § 2 k.p.c. Rozpatrując podniesiony w tym przedmiocie przez stronę pozwaną zarzut apelacyjny, należy przede wszystkim mieć na uwadze dominujący w orzecznictwie sądów pogląd, zgodnie z którym zarzut ten może odnieść skutek jedynie wówczas, gdy przez wzgląd na wadliwość uzasadnienia zaskarżony wyrok nie poddaje się kontroli instancyjnej (por. wyrok SA w Katowicach z dnia 30 czerwca 2016 r., V ACa 914/15). W ocenie Sądu Okręgowego sporządzone na potrzeby zaskarżonego orzeczenia uzasadnienie zawiera wszystkie elementy pozwalający na poddanie go kontroli instancyjnej. Całkowicie nietrafione było powoływanie się przez stronę pozwaną na rzekome niewskazanie przez Sąd I instancji wszystkich faktów kluczowych dla sprawy oraz wszelkich zgromadzonych w niej dowodów, na jakich opierał się przy wydawaniu zaskarżonego wyroku. Sąd Rejonowy wyjaśnił bowiem w dostateczny sposób względy, dla których uznał, że w niniejszej sprawie brak jest podstaw do przyjęcia, że poszkodowany T. K. przyczynił się do przedmiotowego wypadku w stopniu wyższym aniżeli 50%, które to ostatecznie przyjął tenże Sąd. Ponadto Sąd I instancji także wyczerpująco odniósł się do przyczyn, dla których uznał przyznanie powódce – będącej córką poszkodowanego – zadośćuczynienia w kwocie 50.000 zł za krzywdę poniesioną wskutek śmierci jej ojca, przy uwzględnieniu wspomnianego wyżej stopnia przyczynienia się poszkodowanego do wypadku.

W ocenie Sądu Odwoławczego dokonana w powyższych kwestiach ocena materiału dowodowego przez Sąd Rejonowy nie może stanowić o naruszeniu granic swobodnej oceny dowodów, zastrzeżonej w art. 233 § 1 k.p.c. Nie sposób bowiem uznać za zasadny zgłoszony w tym przedmiocie zarzut naruszenia prawa procesowego, zmierzający do wykazania, że Sąd I instancji dopuścił się pominięcia istotnych dowodów złożonych w sprawie oraz do błędnej, noszącej znamiona dowolności, oceny pozostałych dowodów, co w konsekwencji miało prowadzić do wydania wadliwego orzeczenia. W tym miejscu podkreślenia wymaga, iż zgodnie z ugruntowaną linią orzecniczą, ramy swobodnej oceny dowodów – w myśl powyższego przepisu - wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wążąc ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (zob. orzeczenie SN z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98). Ponadto przyjmuje się, że jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. Takie działanie mieści się bowiem w przyznanym sądowi kompetencjach do swobodnego uznania, którą z możliwych wersji uznaje za prawdziwą (wyrok SN z dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00; postanowienie SN z dnia 9 stycznia 2004 r., IV CK 339/02).

Po dokonaniu ponownej, własnej i wszechstronnej analizy zgromadzonego w sprawie materiału, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że brak jest podstaw do obniżenia wysokości przyznanego powódce zadośćuczynienia. W szczególności nie sposób przyjąć, ażeby w tym względzie Sąd I instancji dokonał dowolnych ustaleń faktycznych, co miałoby skutkować zasądzeniem na rzecz powódki kwoty z tego tytułu w znacznie zawyżonej wysokości.

W orzecznictwie przyjmuje się, że wysokość zadośćuczynienia przyznanego na podstawie art. 446 § 4 k.c. ma charakter ocenny, dlatego też przy jego ustalaniu sądy zachowują duży zakres swobody. W konsekwencji strona może skutecznie zakwestionować wysokość zadośćuczynienia tylko wtedy, kiedy nieproporcjonalność do wyrządzonej

krzywdy jest wyraźna lub rażąca. Co za tym idzie zarzut niewłaściwego określenia wysokości zadośćuczynienia może być uwzględniony tylko wtedy, gdyby sąd I instancji nie wziął pod uwagę wszystkich istotnych kryteriów wpływających na tę postać kompensaty, bądź też niedostatecznie je uwzględnił. Niewymierny charakter krzywdy sprawia, że ocena w tym zakresie winna być dokonywana na podstawie całokształtu okoliczności danej sprawy. O wysokości zadośćuczynienia decyduje zatem sąd po szczegółowym zbadaniu wszystkich okoliczności sprawy, kierując się podstawową zasadą, że przyznane zadośćuczynienie powinno przedstawiać realną wartość dla pokrzywdzonego (por. wyrok SA w Białymstoku z dnia 8 września 2017 r., I ACa 196/17).

Podstawowym kryterium, stosowanym przez sądy, przy ustalaniu wysokości należnego zadośćuczynienia jest przede wszystkim rozmiar doznanej przez pokrzywdzonego krzywdy. W dalszej kolejności na wysokość świadczenia mają wpływ m.in.: dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia (np. nerwicy, depresji), roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą, stopień w jakim pokrzywdzony będzie potrafił znaleźć się w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego. Jednocześnie zadośćuczynienie powinno mieć charakter całościowy i obejmować swoim zakresem cierpienia fizyczne i psychiczne związane ze śmiercią osoby najbliższej, zarówno już doznane, jak i przyszłe (por. wyrok SA w Łodzi z dnia 25 sierpnia 2017 r., I ACa 100/17).

Przenosząc powyższe wskazania na grunt niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Rejonowego w zakresie, w jakim Sąd ten uznał kwotę 100.000 zł za adekwatną do całkowitego rozmiaru krzywdy, jakiej doznała powódka wskutek śmierci jej ojca T. K.. W szczególności nie sposób przyjąć, ażeby Sąd I instancji dopuścił się w tym zakresie naruszenia normy z art. 233 § 1 k.p.c. Przeciwnie, ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że Sąd ten uwzględnił wszelkie okoliczności, mające wpływ na wysokość kwoty, która rekompensowałaby powódce śmierć osoby najbliższej. Nie ulega bowiem wątpliwości Sądu, że wymiar odniesionej z tego powodu krzywdy ma charakter wysoce ocenny, jako że dotyczy nie tylko sfery materialnej, ale nade wszystko sfery psychicznej i odczuć związanych z utratą członka najbliższej rodziny. W konsekwencji, dokonując miarkowania zadośćuczynienia w rozpoznawanej sprawie, należało mieć na uwadze silną więź emocjonalną łączącą powódkę z ojcem, otrzymywaną od niego pomoc, w tym także wsparcie o charakterze finansowym, jako że ojciec powódki ponosił koszty związane z utrzymaniem mieszkania, a ponadto finansował studia powódki. Sąd Okręgowy uznał zatem, że strona apelująca nie zdołała przedstawić okoliczności, które pozwalałyby przyjąć, że kwota oszacowanego zadośćuczynienia jest w tym konkretnym wypadku rażąco wygórowana. W istocie twierdzenia strony pozwanej, opierające się na negowaniu zażyłości relacji powódki ze zmarłym ojcem, stanowią jedynie nieuzasadnioną polemikę z ustaleniami Sądu I instancji i jako takie nie zasługują na uwzględnienie. Bez znaczenia w tym kontekście pozostają zaoferowane przez stronę pozwaną dowody z prywatnych opinii lekarskich, przeprowadzonych na jej zlecenie w toku postępowania likwidacyjnego. Przede wszystkim mają one jedynie walor dokumentu prywatnego z art. 245 k.p.c., a nadto w pewnym stopniu stwierdzone w nich okoliczności dotyczące stanu psychicznego powódki po śmierci ojca zostały uwzględnione przez Sąd Rejonowy, który poddał je własnej ocenie w świetle art. 446 § 4 k.c.

W ocenie Sądu Okręgowego, na gruncie rozpoznawanej sprawy, brak było także podstaw do zakwestionowania przyjętego przez Sąd I instancji stopnia przyczynienia się poszkodowanego do przedmiotowego wypadku w wysokości 50%. W tej kwestii należy w całej rozciągłości podzielić argumenty przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, w którym to Sąd Rejonowy dokonał prawidłowego wyważenia okoliczności, mających wpływ na zaistniałe zdarzenie, zarówno tych zachodzących po stronie poszkodowanego, jak i po stronie sprawcy wypadku. Wprawdzie istotnie, jak wskazuje strona apelująca, poszkodowany w chwili zdarzenia znajdował się pod wpływem alkoholu, a także nie zastosował się do przepisów ruchu drogowego, wkraczając na przejście dla pieszych wbrew sygnalizacji świetlnej, która pokazywała światło czerwone, nie zachowując przy tym jakiegokolwiek ostrożności. Sąd Okręgowy miał jednakże na uwadze, iż również sprawca wypadku – kierujący pojazdem nie zastosował się do obowiązujących go przepisów ruchu drogowego, jako że w znacznym stopniu przekroczył dopuszczalną w tamtych warunkach prędkość, która wynosiła nawet 100 – 105 km/h. Tym samym uznać należy, iż kierujący pojazdem, przy takiej prędkości, pozbawił się de facto realnej możliwości podjęcia jakiegokolwiek reakcji wskutek nieuprawnionego wtargnięcia pieszego

na przejście. Jak przyznał sam sprawca wypadku nie miał on możliwości spostrzeżenia osoby poszkodowanego, a tym samym nawet podjęcia próby zapobiegnięcia wypadkowi czy zmniejszenia jego skutków.

Nie sposób także przychylić się do stanowiska, zajętego przez stronę pozwaną w apelacji, jakoby Sąd I instancji winien był oprzeć swoje ustalenia w sprawie na dopuszczonym w postępowaniu karnym dowodzie z opinii biegłego z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych i techniki motoryzacyjnej. Podkreślenia wymaga bowiem, że z utrwalonej linii orzeczniczej sądu wynika, iż sąd cywilny związany jest jedynie ustaleniami w przedmiocie popełnienia przestępstwa, a zatem okolicznościami odnoszącymi się do stanu faktycznego, tj. osobą sprawcy, przedmiotem przestępstwa, czynem przypisanym oskarżonemu, które stanowią elementy sentencji wyroku karnego. W konsekwencji, sąd rozpatrujący sprawę cywilną, obowiązany jest przyjąć, że skazany popełnił przestępstwo, za które został skazany wyrokiem karnym. Oznacza to, że sąd związany jest ustalonymi w sentencji wyroku znamionami przestępstwa, a także okolicznościami jego popełnienia, a więc czasem, miejscem czynu, czy poczytalnością sprawcy. Zaznaczyć należy, iż pozostałe ustalenia, poczynione na gruncie prawomocnego, skazującego wyroku karnego, które to wykraczają poza elementy stanu faktycznego przestępstwa, nie wiążą sądu cywilnego. Do okoliczności, którymi sąd nie jest związany zaliczyć należy także te zawarte w uzasadnieniu wyroku karnego. Na tym tle ukształtował się pogląd, iż sąd w sprawie cywilnej nie jest również związany ustaleniami sądu karnego dotyczącymi kwestii przyczynienia się poszkodowanego (pokrzywdzonego) do zaistniałego zdarzenia. W tym zakresie sąd cywilny może dokonywać własnych ustaleń różniących się od tych, których dokonał sąd karny (por. wyrok SA w Gdańsku z dnia 5 grudnia 2016 r., V ACa 207/16).

Z wyżej wskazanych względów, Sąd Rejonowy był w pełni uprawniony do poczynienia odmiennych ustaleń w zakresie stopnia przyczynienia się poszkodowanego do przedmiotowego wypadku, niż te przedstawione w opinii biegłego sądowego, przeprowadzonej w postępowaniu karnym. Zważyć należy, iż Sąd ten dokonał prawidłowych, zgodnych z wyrokiem karnym, ustaleń faktycznych co do osoby sprawcy wypadku, a także pozostałych okoliczności zdarzenia. Równocześnie nie był jednak w żaden sposób związany wnioskami zawartymi w wydanej w postępowaniu karnym opinii biegłego z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych i techniki motoryzacyjnej. Zdaniem Sądu Okręgowego, w tym przypadku Sąd I instancji, będąc uprawnionym do własnej oceny stopnia przyczynienia, w żaden sposób nie dopuścił się przy tym naruszenia dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c. Wskazać bowiem należy, iż strona pozwana nie wносиła o dopuszczenie na tę okoliczność dowodu z opinii biegłego w toku postępowania przed Sądem I instancji, zaś Sąd ten – jak zaznaczono wyżej – nie był związany opinią biegłego wydaną w toku postępowania karnego.

W tym miejscu należy nadmienić, iż w postępowaniu cywilnym obowiązuje zasada, że wszelkich okoliczności przemawiających za przyczynieniem się poszkodowanego do powstania szkody ma dowodzić pozwany, który chce w tej sytuacji wywieść korzystne dla siebie skutki prawne (por. wyrok SA w Łodzi z dnia 12 stycznia 2017 r., I ACa 926/16). W sytuacji zaś, gdy strona pozwana, nie domagała się na żadnym etapie niniejszej sprawy zasięgnięcia wiadomości specjalnych, o których mowa w art. 278 k.p.c., winna ponosić negatywne tego skutki procesowe. Tym samym jako nietrafiony należy ocenić podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 6 k.c., jako że zaoferowane przez stronę pozwaną dowody nie były wystarczające, ażeby ustalić wyższy niż przyjęty przez Sąd Rejonowy stopień przyczynienia się poszkodowanego do wypadku.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację jako bezzasadną.

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego oparto na przepisie art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. Sąd Okręgowy wobec oddalenia apelacji strony pozwanej, zasądził od niej – jako strony przegrywającej – na rzecz powódki 1.800 zł kosztów postępowania apelacyjnego. Powyższa kwota, obejmująca koszty zastępstwa procesowego, ustalona została na mocy § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, w brzmieniu obecnie obowiązującym.

SSO Grzegorz Karaś SSO Czesław Chorzępa SSR del. Magdalena Rzeszutek - Jaworska